

Sygn. akt I Ca 603/22

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Barbara Bojakowska

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2023 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z urzędu

z udziałem R. B. i E. S.

o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu

na skutek apelacji uczestniczki postępowania E. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 24 października 2022 roku, sygn. akt I Ns 1010/22

postanawia:

- 1. uchylić zaskarżone postanowienie w całości i umorzyć postępowanie w sprawie;**
- 2. ustalić, że każdy zainteresowany ponosi koszty związane ze swoim udziałem w postępowaniu apelacyjnym w granicach przez siebie dotychczas wydatkowanych.**

Sygn. akt I Ca 603/22

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli w sprawie z urzędu, z udziałem R. B. i E. S. o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu, stwierdził likwidację, na rzecz Skarbu Państwa, niepodjętego depozytu w wysokości

2687 zł z odsetkami, złożonego na podstawie prawomocnego postanowienia

Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli Wydział I Cywilny z 14 czerwca 2019 r. w sprawie sygn. akt I Ns 679/19 (kwota zaksięgowana depozyty sygnatura znana PLN (...) pod poz. (...) w dniu 13 sierpnia 2019 nr dowodu wpłaty (...). WB (...) poz. 4) i wykonanie likwidacji depozytu zlecił Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w Z. (pkt 1 i 2).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski, których istotne elementy przedstawiają się następująco:

Postanowieniem z 14 czerwca 2019 r. wydanym w sprawie sygn. I Ns 679/19 sąd zezwolił E. S. na złożenie do depozytu sądowego 2687 zł, którą to kwotę należało wypłacić R. B.. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że wskazana kwota stanowi spłatę udziału spadkowego R. B., której miejsce pobytu jest nieznane, a tym samym spełnienie świadczenia do rąk własnych nie jest możliwe.

W wykonaniu postanowienia na tablicy ogłoszeń Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli oraz Urzędu Miasta Z. wywieszono na okres 14 dni ogłoszenie zawiadamiające o zezwoleniu na złożenie do depozytu sądowego kwoty pieniężnej na okres 3 lat oraz wzywające uprawnioną R. B. do jej odbioru w terminie 3 lat od daty ukazania się ogłoszenia, pod rygorem orzeczenia przepadku zdeponowanej kwoty na rzecz Skarbu Państwa. Powyższe ogłoszenie było wywieszane na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Miasta w Z. w okresie od 9 lipca do 24 lipca 2019 r., zaś na tablicy ogłoszeń w budynku tut. Sądu w okresie od 5 lipca do 22 lipca 2019 r..

Uprawniona R. B. w terminie 3 lat od daty wezwania nie zgłosiła się do odbioru depozytu sądowego.

Sąd wskazał, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte z urzędu na podstawie art. 693²⁰ k.p.c. i stwierdził, że zasady i tryb likwidacji niepodjętych depozytów znajdujących się w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych szczegółowo reguluje ustawa z 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. z 2006, Nr 208, poz. 1537 ze zm.).

Kolejno zwrócono uwagę na art. 2 pkt 1a, art. 4 ust. 1, art. 9 ust. 2, art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 5 ww. ustawy oraz w szczególności podniesiono, że zgodnie z tym ostatnim przepisem, w przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu lub nieustalenia uprawnionego, przechowujący depozyt jest obowiązany dokonać wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy a jeżeli szacunkowa wartość depozytu przekracza kwotę 5000 zł, przechowujący depozyt zamieszcza również ogłoszenie w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub w Biuletynie Informacji Publicznej.

Według sądu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie został złożony wniosek o podjęcie kwoty z depozytu w terminie wyznaczonym przez sąd (3 lata) przez podmioty do tego uprawnione zgodnie z postanowieniem z 14 czerwca 2019 r. wydanym w sprawie I Ns 679/19, tj. zarówno przez wierzyciela R. B. (art. 693¹⁴ k.p.c.), jak i przez dłużnika E. S., która mogła żądać zwrotu depozytu jeżeli wierzyciel R. B. nie żądała wydania depozytu (art. 693¹¹ k.p.c.). W związku z czym orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Sąd zaznaczył również, iż zgodnie z art. 470 k.c. ważne złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia. Oznacza to, iż ważne złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego zrównane jest ze skutkami spełnienia świadczenia i powoduje wygaśnięcie zobowiązania, bez konieczności spełnienia dodatkowych przesłanek do osiągnięcia tego skutku. Tym samym dla sądu, świadczenie E. S. jest spełnione względem R. B., pomimo stwierdzenia likwidacji niepodjętego depozytu i przepadku złożonej kwoty na rzecz Skarbu Państwa i wbrew rozumowaniu wnioskodawczyni nie powoduje jego ponownego spełnienia. Z ekonomicznego punktu widzenia dla sądu to R. B. utraciła kwotę 2687 zł, nie zaś E. S..

Apelację od postanowienia wniosła uczestniczka postępowania E. S., która w złożonym środku zaskarżenia wniosła o to, aby zmieniono decyzję Sądu Rejonowego i zwrócono jej depozyt. Skarżąca podniosła, że o decyzji sądu dowiedziała się dopiero po doręczeniu jej niniejszego orzeczenia, wskazując, że wcześniej nikt z sądu nie kontaktował się z nią w tej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, czego konsekwencją było uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania.

Przede wszystkim trzeba zauważyć, że w toku postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu sąd ustala w pierwszej kolejności, czy osoba uprawniona do depozytu została wezwana. Po drugie sąd musi sprawdzić, czy wezwanie to było prawidłowe.

Po trzecie kontroluje, czy upłynął bezskutecznie 3-letni termin do odbioru depozytu (por. K. Markiewicz, Postępowanie w sprawach depozytowych, s. 304 i n.).

Oceniając się do kwestii skuteczności doręczenia wezwania do odbioru depozytu sąd musi stwierdzić, kto i w jakich okolicznościach mógł rzecz odebrać. W przypadku, gdy nie było znane miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, sąd powinien ustalić, czy podjęte były czynności zmierzające do uzyskania tych danych, a więc ustalenia podmiotów, którzy nie byli znani w ogóle.

Kolejną czynnością podlegającą kontroli sądu jest czas ogłoszenia, które powinno nastąpić nie wcześniej niż po upływie trzech lat od zdeponowania i polegać na wywieszeniu na tablicy informacyjnej przez okres co najmniej 6 miesięcy.

Ponadto niezbędne jest też ustalenie momentu, z którym nastąpiło doręczenie wezwania do odbioru, a następnie, czy w terminie określonym w art. 4 ust. 2 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów, depozyt nie został odebrany, gdyż tylko co do nieodebranej w tym terminie rzeczy można orzec jej likwidację.

Zwrócić należy również uwagę, że postępowanie w sprawie o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu może zostać wszczęte także z urzędu. Powszechnie przyjmuje się, że użyte w treści omawianego przepisu sformułowanie „sąd może wszcząć postępowanie z urzędu” nie oznacza, że możliwość wszczęcia przedmiotowego postępowania została pozostawiona swobodnemu uznaniu sądu. Należy raczej przyjąć, iż sąd po powzięciu informacji o spełnieniu przesłanek likwidacji powinien wszcząć takie postępowanie (por. W. Siedlecki, Z. Świeboda).

Wskazać też należy, że zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów wszczęcie postępowania z urzędu może nastąpić wyłącznie wtedy, gdy depozytariuszem jest sąd. Po upływie terminów likwidacyjnych przewodniczącemu wydziału powinny być przedłożone akta sprawy o złożeniu przedmiotu świadczenia do depozytu, wskazujące jednocześnie na wezwanie uprawnionego do odbioru (art. 4 ww.. ustawy). Dane zawarte w wymienionych aktach powinny stanowić wystarczający materiał dla oceny, czy doszło do spełnienia przesłanek uprawniających do likwidacji depozytu, a tym samym uzasadniać wszczęcie postępowania z urzędu. Wszczęcie postępowania w sprawie o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu następuje z chwilą wydania postanowienia w tym przedmiocie lub podjęcia przez sąd pierwszej czynności przygotowawczej zmierzającej do rozstrzygnięcia sprawy (zob. K. M.; por. także W. S., Z. Ś.).

Mając powyższe na uwadze oraz trzeba stwierdzić, że Sąd Rejonowy wydając skarżone postanowienie dopuścił się błędów natury formalnej, które prowadziły do uchylecia takiego rozstrzygnięcia.

W ocenie sądu II instancji, z akt sprawy nie wynika, aby sąd I instancji podjął odpowiednie kroki zmierzające do ustalenia uprawnionego do depozytu oraz jego miejsca zamieszkania, nie ma informacji, czy zwrócił się do odpowiednich organów o jakich mowa w art. 6 ust. 3 ww.. ustawy, gdyż z niewystarczające, w świetle wskazanej regulacji prawnej, należy uznać działania sądu, które sprowadziły się jedynie do wezwania uprawnionej na adres ustalony w PESEL – SAD i następnie dokonania ogłoszenia poprzez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym i w urzędzie miasta.

Trzeba też podnieść, że w realiach sprawy doszło do naruszenia art. 6 ust. 5 ww. ustawy, gdyż sąd dokonując ogłoszenia w swojej siedzibie, uczynił to na okres 14 dni (k. 7 – 7 verte), a nie na okres 6 miesięcy.

Powyższa sytuacja odnosi istotne skutki na bieg trzyletniego terminu do odbioru depozytu, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ww. ustawy, gdyż jego bieg rozpoczyna się po upływie sześciu miesięcy, przez które ogłoszenie powinno być wywieszane na tablicy informacyjnej w siedzibie organu przechowującego depozyt i dopiero, gdy upłynie termin sześciomiesięczny, ma miejsce taki skutek, jakby osoba uprawniona otrzymała wezwanie.

Zwrócić trzeba przy tym uwagę, że czynność wezwania do odbioru depozytu w trybie ogłoszenia nie polega tylko na wywieszeniu ogłoszenia w określonej dacie, ale również na jego utrzymywaniu na tablicy informacyjnej przez okres 6 miesięcy. Skoro dla skuteczności opisywanej czynności wymagany jest stan utrzymywania ogłoszenia na tablicy ogłoszeń przez 6 miesięcy, to dopiero po upływie tego terminu można przyjąć, że czynność została dokonana, a tym samym, że doszło do skutecznego wezwania do odbioru depozytu.

W oparciu o powyższe, zdaniem sądu II instancji, przyjąć trzeba, że termin do likwidacji depozytu będącego przedmiotem niniejszej sprawy jeszcze nie upłynął, a zatem bezprzedmiotowym było wszczynanie przez Sąd Rejonowy tego postępowania.

Likwidacja depozytu jest bowiem potwierdzeniem ziszczenia się ustawowo określonych warunków pozwalających na orzeczenie z mocy prawa jego przejścia na rzecz Skarbu Państwa ze wskazaniem daty, w której ten skutek wystąpił.

Mając zatem na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. koniecznym było uchylenie zaskarżone postanowienia w całości i umorzenie postępowania, gdyż stosownie do art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., wydanie orzeczenia o likwidacji depozytu było w okolicznościach sprawy niedopuszczalne, o czym orzeczono jak w punkcie 1 sentencji.

W tym stanie rzeczy odnoszenie się do zarzutów apelującej stało się bezprzedmiotowe. Marginalnie należy jednak zauważyć, że nie ma racji apelująca, że Sąd powinien ją zawiadomić o niepodjętym depozycie.

Obecnie skarżąca może zelżyć wniosek o zwrot niepodjętego depozytu, z tym, że musi się liczyć z tym, że jej zobowiązanie wobec R. B. nie wygaśnie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie 2 sentencji, na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. uznając, że każdy z zainteresowanych ponosi koszty postępowania apelacyjnego w granicach przez siebie dotychczas wydatkowanych.